

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๕๓

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลยุติธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลยุติธรรม

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ ได้ความว่า ศาลแพ่งมีคำสั่งในคดี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามคดีหมายเลขแดงที่ สว ๒/๒๕๕๓ ว่า เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งประกาศการรับสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้แล้วถือว่า ขั้นตอน การรับสมัครเสร็จสิ้น เข้าสู่ขั้นตอนการแนะนำตัวและลงคะแนนเลือกตั้งต่อไป ย่อมพ้นเวลาที่ผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบและสอบสวนแล้ว การเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้ง จึงกระทำมิได้ คำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจึงไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และต่อมาศาลจังหวัดอื่นๆ ได้มีคำสั่งในแนวทางอย่างเดียวกัน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ จึงเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คือ

ประเด็นที่หนึ่ง การที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ต่อมาเมื่อผู้คัดค้านว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) และสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการเพิกถอนการรับสมัคร ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพิกถอนการรับสมัครแล้ว ผู้ถูกเพิกถอนนำคดีไปร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง และศาลวินิจฉัยว่าการเพิกถอนการสมัคร ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะกระทำมิได้ เพราะพ้นระยะเวลาที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะตรวจสอบและสอบสวน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ แล้ว คำสั่งของศาลดังกล่าวเป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจในการสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ มิได้บัญญัติถึงกรณีที่มีการตรวจสอบภายหลังพบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่า จะเพิกถอนหรือดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างไร แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่า ในขณะที่ประกาศการรับสมัครเลือกตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ข้อเท็จจริงที่ผิดพลาด หรือผู้สมัครปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งหากทราบแล้ว จะไม่มีการรับสมัครหรือผู้สมัครกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยทุจริตเพื่อให้ตนสมัครรับเลือกตั้งได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจสั่งการให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครของผู้กระทำการดังกล่าวนั้นได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) สำหรับอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ ศาลมีอำนาจที่จะวินิจฉัยเพียงว่า จะให้รับสมัครเลือกตั้งหรือไม่ มิได้ให้อำนาจที่จะวินิจฉัยว่า การเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกระทำมิได้ จึงเป็นกรณีที่ศาลก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งซึ่งเกิดขึ้นในการพิจารณารับสมัครเลือกตั้งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ ซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ประกอบกับมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการซึ่งมีผลในทางปฏิบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔

ประเด็นที่สอง ตามที่ประธานรัฐสภาเสนอปัญหาหรือข้อโต้แย้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นิพนธ์ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตีความความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) และได้วินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ จำนวน ๒๘ ตำแหน่ง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐไปแล้ว

กรณีตามคำร้องดังกล่าว ศาลยุติธรรมยื่นคำชี้แจงพร้อมเอกสารประกอบได้ความว่า ตามที่ศาลแพ่งมีคำสั่งในคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาว่า คำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ที่ทำให้เพิกถอนสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งภายหลังประกาศการรับสมัครรับเลือกตั้งไม่มีผล เพราะ
พ้นกำหนดเวลาที่จะตรวจสอบและสอบสวน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ แล้ว นั้น ศาลแพ่งและ
ศาลยุติธรรมอื่นวินิจฉัยและมีคำสั่งดังกล่าวด้วยความประสงค์จะให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
เป็นไปโดยเรียบร้อย บริสุทธิ์และยุติธรรมต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและ
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยของศาลแพ่งในคดีหมายเลขแดงที่ สว ๒/๒๕๕๓ เป็นการ
วินิจฉัยอำนาจของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑
มิได้ก้าวล่วงไปวินิจฉัยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด ในการใช้อำนาจสืบสวนสอบ
สวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๔๕ (๓) ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖) ด้วยนั้น มีหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๕
วรรคสอง เป็นลักษณะการใช้อำนาจวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งเป็นรายกรณีไป โดยกำหนดให้
คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง
และแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสสมาชิกรัฐสภาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหลักการ
รับฟังคู่กรณีทั้งสองฝ่าย และการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือ
ชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน ทั้งนี้ เนื่องจากการใช้อำนาจดังกล่าวมีลักษณะ
เป็นการใช้อำนาจ “กึ่งตุลาการ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อมีการใช้โดยถูกต้องตามกระบวนการ
ของกฎหมาย จึงจะถือได้ว่าเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเฉพาะ
มิอาจมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแทนได้

พิจารณาคำร้องและคำชี้แจงดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งและอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งต่างก็เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น
จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่พิจารณาวินิจฉัยให้ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คงมีปัญหาคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งในคดีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ตามคดีหมายเลขแดงที่ สว. ๒/๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ นั้น
เป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) หรือไม่

มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตาม มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง...” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการ การเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๗ ยังบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (๑) อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (๔) กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ (๖) ทำนองเดียวกันว่า “ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๖) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา” ซึ่งเห็นได้ว่าการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนและ วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) นั้น เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมาย สูงสุดของประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอัน ใช้บังคับมิได้” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๗ (๔) บัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องมีสาระสำคัญในเรื่องกระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “วิธีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ชี้ขาดให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด....” และได้มี ระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยวิธีสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๒ ขึ้นใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ ๑๕

ตุลาคม ๒๕๕๒ ว่าการสืบสวนสอบสวนต้องให้ออกาสคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีโอกาสนอข้อร้องเรียน คำชี้แจง ข้อโต้แย้ง และประกอบด้วยพยานหลักฐาน โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องระบุข้อเท็จจริง เหตุผลประกอบการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งถือได้ว่าเป็นอำนาจและวิธีการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓)

สำหรับในส่วนของอำนาจของศาลยุติธรรมนั้น เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร และสอบสวนว่า ผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดการรับสมัคร ถ้าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งได้ ก็ให้ประกาศการรับสมัครไว้โดยเปิดเผย” และกฎหมายดังกล่าว มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๓๒ ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น หรือต่อศาลแพ่งสำหรับเขตเลือกตั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานครได้ภายในเจ็ดวัน นับจากวันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินการสอบสวนพิจารณา และให้ศาลวินิจฉัยว่า ให้รับสมัครหรือไม่ โดยไม่ชักช้า คำสั่งของศาลนั้นให้เป็นที่สุด

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายดังกล่าว และโดยเฉพาะในมาตรา ๓๒ บัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในการตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครว่า ผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ และประกาศการรับสมัคร ส่วนมาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งในการพิจารณาคำร้องของผู้สมัครที่ไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๓๒ และให้ศาลวินิจฉัยแต่เพียงว่าให้รับสมัครหรือไม่เท่านั้น ซึ่งเป็นขั้นตอนการรับสมัครไม่เกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น การที่ศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ จึงเป็นการพิจารณาวินิจฉัยการดำเนินการของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในชั้นการสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๒ ไม่ได้วินิจฉัยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งรวมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ ดังกล่าวด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) หากได้ความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) โดยดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการสืบสวน สอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แม้จะเป็นกรณีเดียวกันกับที่ศาลยุติธรรมกำลังดำเนินการอยู่ในระหว่างพิจารณา ศาลยุติธรรมก็ต้องรับฟังตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เกี่ยวกับปัญหานี้ที่ศาลแพ่งมีคำสั่ง ตามคดีหมายเลขแดงที่ สว ๒/๒๕๕๓ นั้น ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) หรือไม่ กรณีจึงยังฟังไม่ได้ว่าคำสั่งของศาลแพ่งดังกล่าวเป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำหรับประเด็นที่สองตามคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐแล้วว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ได้ แต่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตีความคำว่าเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีความหมายอย่างไร ต้องเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย
๒. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ หรือ หน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำ
๓. อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ
๔. มีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทน ตามกฎหมาย

จึงเห็นว่าไม่ต้องวินิจฉัยในรายละเอียดของประเด็นนี้อีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การที่ศาลแพ่งใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ ไม่เป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำหรับคำขออื่นให้ยกคำร้อง

พลโท จุล อติเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ